

Fenomeenbeschrijving

Extreemrechts gedachtegoed wordt gekenmerkt door het zich afzetten tegen 'vreemden' en opkomen voor 'de eigen bevolking'. Het is een verzamelterm voor meerdere politieke stromingen die onderling sterk van elkaar kunnen verschillen, maar ook overeenkomsten hebben. Tot extreemrechts gedachtegoed worden denkbeelden gerekend als vreemdelingenhaat (inclusief: antisemitisme en Islamofobie), haat jegens vreemde (cultuur)elementen en ultranationalisme. Hierbij houden extreemrechtse activisten zich aan de kaders van de democratische rechtsorde, ondermijnen rechtsextremisten de democratische rechtsorde en plegen extreemrechtse terroristen op mensenlevens gericht geweld.

Het rechts-extremistische gedachtegoed in Nederland is geïnspireerd door het **identitarisme**, **ultranationalisme** en **nazisme**. Hierbij wordt gestreefd naar de overheersing van de samenleving door de 'eigen' cultuur, identiteit en etniciteit. Het uiteindelijke doel is het stichten van een witte etnostaat. Rechtsextremisten propageren daarbij de [omvolkingstheorie](#).

Het rechts-extremisme is een brede een dreiging voor de democratische rechtsorde. Door het verspreiden van desinformatie en complottheorieën en het normaliseren van rechts-extremistisch gedachtegoed jagen rechts-extremisten angst, haat en racisme aan in de Nederlandse samenleving (NCTV).

Accelerationisme

Het [accelerationisme](#) is een stroming binnen het rechts-extremistische gedachtegoed waarbij het creëren of versnellen van chaos wordt nagestreefd, om zo een rassenoerlog en de vervanging van de democratie door een witte etnostaat te bespoedigen.

Normalisering gedachtegoed

Op dit moment zien de meeste rechts-extremisten (openlijk oproepen tot) geweld als contraproductief. Zij streven ernaar de weerstand tegen rechts-extremistische ideeën en activiteiten binnen een samenleving te verkleinen (normalisering) en daarmee hun aanhang te vergroten. Vanuit een meer invloedrijke positie willen zij de democratische rechtsorde afbreken en een witte etnostaat stichten. Naast de omvolkingstheorie verspreiden zij denkbeelden over 'wit bewustzijn', en spelen zij in op de toegenomen populariteit van conservatieve man-vrouwverhoudingen en masculiniteit. Op deze manier proberen zij jonge witte mannen en conservatieve personen aan te spreken.

Herkennen en signaleren

De genoemde signalen moeten altijd **in samenhang en context** worden bekeken. Een individueel signaal is op zichzelf niet doorslaggevend; zorgvuldige duiding is essentieel.

• Ideologisch en inhoudelijk

Het uiten van extreme standpunten met een sterk wij-zij-denken, waarbij een vijandsbeeld wordt benadrukt en nationalistische, etnisch-exclusieve of superioriteitsidealen centraal staan.

• Taalgebruik en expressie

Polariserend en ontmenselijkend taalgebruik waarin complotten worden benoemd en democratische waarden worden afgewezen of ondermijnd.

• Geweld en verheerlijking

Het verheerlijken, legitimeren of goedpraten van geweld en het positief verwijzen naar extremistische daders of eerdere geweldsincidenten.

• Symboliek en herkenningstekens

Het gebruik van getsymboliek, runen of andere codes en symbolen in uitingen, kleding of online profielen.

Handelingsperspectief voor gemeenteprofessionals

- *Toon interesse* voor iemands leefwereld en *ga in gesprek*. Dit geldt voor zowel casusregisseurs als opvoeders, hulpverleners en docenten.
- *Samenwerking* tussen ouders, scholen, politie en jeugdhulpverleners is cruciaal om radicalisering vroegtijdig te signaleren.
- Zet in op mediawijsheid om weerbaarheid te vergroten tegen [desinformatie](#) en misleiding.
- Zet in op (*online*) *jongerenwerk*: jongerenwerkers kunnen vroegtijdig signaleren en bijdragen aan sociale stabiliteit in wijken.
- Maak *identiteitskwesaties* *bespreekbaar*, zodat jongeren minder vatbaar zijn voor extreme normen en waarden.
- Bij concrete vermoedens of acuut gevaar, *maak melding* bij politie of meldt een casus aan bij het Zorg- en Veiligheidshuis.
- Pas deskundigheidsbevordering toe in je eigen organisatie en voor je signaleringspartners. Gebruik hiervoor het [opleidingsplan](#).

Meer weten?

- [Serious game radicalisering](#)
- [Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 2025](#) – NCTV
- [Symbolenbank](#)
- [Documentaire: eigen volk eerst](#)
- [Podcast De Dag: hoe rechts-extremisme mainstream wordt | NPO Radio 1](#)
- [Hoe rechts-extremisme online floreert | BNR Nieuwsradio](#)